Για τους κατοίκους του Άργους, ο Πελασγός ήταν γιος του Φορωνέα. Για τον Αισχύλο, γιος του Παλαίχθονα, του «Αρχαία Γη». Για τον Ηρόδοτο και τους κατοίκους της Αρκαδίας όμως ήταν αυτόχθονας, ο πρώτος άνθρωπος, ο γεννημένος πριν καν να υπάρξει η σελήνη. Ο Πελασγός αυτός απέκτησε σύντροφο την Ωκεανίδα Μελίβοια ή την νύμφη Κυλλήνη που του έκανε γιο τον Λυκάονα, τον πιο παλιό βασιλιά της περιοχής. Το πιο σίγουρο, αυτό στο οποίο όλοι συμφωνούν, είναι ότι ο Λυκάονας απέκτησε πενήντα γιους και μια κόρη, την Καλλιστώ. Ανάμεσα σ' άλλους, γιοι του ήταν ο Μαίναλος επώνυμος του Μαινάλου και κατά μια εκδοχή πατέρας της Αταλάντης, ο Μαντινέας επώνυμος της Μαντινείας, ο Στύμφαλος επώνυμος της Στυμφαλίας και ο μόνος τον οποίο δεν μπόρεσε να νικήσει σε μάχη ο Πέλοπας, ο Τεγεάτης επώνυμος της Τεγέας, ο Φίγαλος, επώνυμος της Φιγαλίας και ο Νύκτιμος.

Αναφέρονται ακόμα ο Ορχομενός, οικιστής ομώνυμης πόλης στην Αρκαδία, ο Πάλλαντας, ο Ορεσθέας, ο Τραπεζέας, οικιστής της αρκαδικής Τραπεζούντας, ο Δασεάτας που κατείχε την περιοχή γύρω από την Μεγαλόπολη, ο Μακαρέας, ο Ελισσούντας, ο Άκακος, ο Θώκνος, ο Κρώμος, ο Χαρίσιος, ο Τρικόλωνος, ο Πέραιθος, ο Λυκέας, ο Σουματέας, ο Αλίφηρος και ο Ηραιέας, όλοι επώνυμοι ή οικιστές αρκαδικών πόλεων.

Σύμφωνα με τον Απολλόδωρο (III 98 κ.ε.), οι γιοι του Λυκάονα ήταν οι πιο ασεβείς άνθρωποι που ποτέ υπήρξαν. Για να τους δοκιμάσει, ο Δίας μεταμορφώθηκε σε εργάτη και τους επισκέφτηκε στο παλάτι τους. Εκείνοι του παρέθεσαν γεύμα έχοντας ανακατέψει στα κρέατα και τις σάρκες ενός παιδιού που έσφαξαν. Ο Δίας αηδίασε τόσο πολύ που ανέτρεψε το τραπέζι. Από τότε, ο τόπος ονομάστηκε «Τραπεζούντα» (βρίσκεται κοντά στην Καρύταινα και είναι άσχετη με την ομώνυμη πόλη του Πόντου) και κεραύνωσε τον Λυκάονα και τους γιους του, εκτός από τον Νύκτιμο. Αυτός σώθηκε, επειδή την τελευταία στιγμή, η Γη πρόλαβε να πιάσει το χέρι του αρχηγού των θεών και να τον συγκρατήσει. Ο Νύκτιμος κληρονόμησε το βασίλειο αλλά στην εποχή του συνέβη ο κατακλυσμός του Δευκαλίωνα. Μάλιστα, αφορμή για τον κατακλυσμό αυτό θεωρήθηκε η ασέβεια των γιων του Λυκάονα. Σύμφωνα με τον Οβίδιο, τις ικανότητες του Δία θέλησε να ελέγξει ο ίδιος ο Λυκάονας. Ο θεός έκαψε κι αυτόν και το σπίτι του.

Σύμφωνα με τον Παυσανία, η τιμωρία του Λυκάονα ήταν να μεταμορφωθεί σε λύκο, αν και το όνομα Λυκάων (όπως και η Λυκοσούρα, η κατά τους Αρκάδες πιο παλιά πόλη του κόσμου, κι όπως ο Λυκούργος της Νεμέας ή ο Λυκαίος Δίας της Αρκαδίας κ.λπ.) δεν έχει να κάνει με τον λύκο αλλά με τη ρίζα λυκ- (π.χ. λυκαυγές, λυκόφως), λατινικά lux, που σημαίνει φως. Κάποιοι ερευνητές συνδέουν το όνομα Λυκάων με την ετρουσκική λέξη
lucumo

που σημαίνει βασιλιάς. Αν έτσι έχουν τα πράγματα, το όνομα Λυκάων απλά προσωποποιεί τον τίτλο του βασιλιά όπως η λέξη Μίνως, κατά πολλούς, δεν είναι όνομα αλλά τίτλος (κάτι αντίστοιχο του Φαραώ στην Αίγυπτο).

Οπωσδήποτε, το γεύμα με ανθρώπινες σάρκες, αντίστοιχο εκείνου που παρέθεσε ο Ατρέας στον Θυέστη ερμηνεύεται ως απόηχος παλαιότερης εποχής, κατά την οποία ίσχυαν οι ανθρωποθυσίες. Η αηδία του Δία αντιστοιχεί στην αποστροφή των Ελλήνων της κλασσικής εποχής σ' αυτές τις πρακτικές των προγόνων τους.

Στην πιο ισχυρή εκδοχή του μύθου, αρχικός υπαίτιος της όλης ιστορίας ήταν ο ίδιος ο Δίας: Η μονάκριβη κόρη του Λυκάονα, Καλλιστώ (=Ωραία, η πεντάμορφη των παραμυθιών), είχε μπει στην ακολουθία της θεάς Άρτεμης, έχοντας ορκιστεί να μείνει για πάντα παρθένα. Ο αρχηγός των θεών την είδε και την ερωτεύτηκε. Όταν η Άρτεμη είδε την κοιλιά της κοπέλας να μεγαλώνει, θύμωσε επειδή η Καλλιστώ πάτησε τον όρκο της, έστω και αθέλητα, και τη μεταμόρφωσε σε αρκούδα. Παρ' όλα αυτά, η Καλλιστώ γέννησε ένα αγόρι που το ονόμασαν Αρκάδα (γιο της άρκτου, της αρκούδας). Ο Λυκάονας πρόσφερε στον αρχηγό των θεών το απαίσιο γεύμα για να τον εκδικηθεί για τα δεινά της κόρης του.

Στα χρόνια της βασιλείας του Αρκάδα, από την περιοχή πέρασε ο Τριπτόλεμος πάνω στο άρμα του με τους φτερωτούς δράκοντας. Του δίδαξε την καλλιέργεια της γης, την παρασκευή του ψωμιού, την υφαντική και την εριουργία. Ο βασιλιάς, δίδαξε στους υπηκόους του όσα ο ίδιος έμαθε από τον Τριπτόλεμο κι έτσι η Αρκαδία πέρασε στον πολιτισμό. Βοήθησε σ' αυτό και ο Αρισταίος (γιος του Απόλλωνα και της Κυρήνης) που δίδαξε στους Αρκάδες τη μελισσοκομία.

(τελευταία επεξεργασία, 1 Μαρτίου 2021)